Мјере које би требало предузети за добијање већих приноса код кукуруза

Кукуруз као биљка заузима важно мјесто не само у исхрани већ и у индустриској преради. Од њега се данас прави близу 150 разних производа почев од брашна па до грамофонских плоча и најлон влакна.

По производњи кукуруза наша земља долази на прво мјесто у Европи, а површине на којима се гаји износе 2,600.000 ха годишње. Од коликог је значаја унапређење ове културе код нас види се и по томе што се кукурузу данас придаје посебна пажња. У 1961 години предвиђа се производња од милион вагона, а извршење овога плана зависи од заједничких напора и залагања да се путем савремених метода производње добију високи приноси по јединици површине.

Иако наша Република није житородно подручје, површине под кукурузом, с обзиром на наше услове, су прилично велике и оне се из године у годину све више повећавају. Данас се код нас под овом културом сије око 30% укупних ограничених површина или пак преко 40% површина на којима долазе жита.

Као и свака пољопривредна култура, кукуруз за своје развиће тражи свјетлост ,топлоту, влагу и храну. У нашим условима прва два фактора, тј. свјетлост и топлоту, имамо у изобиљу. Остаје нам, дакле, да размотримо воду и храну.

За производњу једног килограма суве материје код кукуруза разни аутори наводе различите количине воде.

Чињеница је да кукурузна биљка, ако се нађе у оскудици влаге, много боље економише него када јој ставимо на располагање влагу у изобиљу. Под условима суше далеко је скромнији и развој вегатационих органа биљке, па је због тога нормално и транспирациона површина мања, а концентрација сокова у ћелијама биљке већа. У сувишној влази биљка боље развије своје органе те је транспирација већа, а концентрација сокова у ћелијама мања.

Транспирациони коефицијенат, тј. количина воде која је потребна за један килограм суве материје, као што је наведено, различит је према разним ауторима и он износи од 200 до 450 литара воде. Ако би се у нашем случају послужили коефицијен-

том према американцу King-u, који износи 270 литара за 1 кгр. суве материје, онда би нам за принос од 30 мц на бази транспирационог коефицијента требало 200 мм. атмосферских талога, за принос од 50 мц 333 мм., а за принос од 70 мц 466 мм.

Потребе кукуруза за влагом током вегетације су различите: Највећу количину влаге он захтијева у вријеме главног пораста биљке, а који пада 20 дана прије и 10 дана послије метличења. Уколико кукуруз у то вријеме оскудијева у влази, приноси ће се и поред пружања повољних других услова, редовно смањити.

Испитивањима је утврђено да кукуруз много боље подноси сушу у ваздуху него у земљишту и да се земљишна суша ипак може донекле регулисати повољном агротехником, уколико немамо услова за наводњавање.

У нашој пракси недостатак влаге је најчешће посљедица врло лоше агротехнике у сезони прољетњих радова. У огледима који су вођени у Америци, кроз четири године уз додавање воде у 3 наврата и то 10 дана прије метличења, за вријеме метличења и за вријеме свилања у количини од 40 мм., добивен је двоструко већи принос него у условима без наводњавања.

Важно је напоменути и то да од могућности пружања повољне влаге зависи колико треба ставити ђубрива по јединици површине и какву густоћу склопа дати. У сушним рејонима гдје нема услова за наводњавање не би смјели ићи на сувише високе дозе ђубрива, а густоћа склопа треба да буде мања и, обратно, тамо гдје има услова за наводњавање, дозе ђубрива могу бити врло високе, а склоп биљака већи.

Поред воде, одн. влаге, исхрана је други фактор на који се може утицати код производње у циљу повећања приноса. Када говоримо о исхрани, овдје се не мисли само на додавање стајског већ и минералних ђубрива јер се минерална ђубрива у посљедње вријеме код нас све више примјењују нарочито на социјалистичком сектору.

Природна плодност наших земљишта је врло мала те се на таквим земљиштима не може ни говорити о могућностима једне високе производње без претходно проведене добре агротехнике и ђубрења.

Стога није ни мало чудно што се високи приноси код нас ријетко постижу јер су они више случајни него резултат једног стручно организованог рада.

Велике количине стајског ђубрива ипак не треба да буду услов за оријентацију на високе приносе чак и када се ради о лошијим земљиштима јер се почетни успјеси могу остварити и скромнијим количинама, а тек касније ради стабилизације производње ићи на велике дозе.

Прије стављања стајњака треба да знамо шта са тим желимо постићи? Да ли унијети храну за биљку или пак поправити структуру земљишта и његова биолошка својства? Ако нам стај-

њак служи као извор хране, онда треба да нам је јасно да на тој бази за извјестан период не можемо заснивати високу производњу јер немамо довољно стајњака. Чак ни земље које имају далеко већи сточни фонд не могу подмирити своје потребе у биљној храни искључиво стајским гнојем већ су оријентисане на минерална ђубрива.

Према Roemeru и Schefferu стајским ђубривом треба надокнадити хумус који се губи разлагањем органске материје и земљишту а који губитак износи годишње 30—60 мц/ха. У четворогодишњем плодореду ова два аутора препорчују најмање 200 мц стајског ђубрива по хектару ,што би за наше прилике и у садашњим могућностима одговарало.

Од 200 мц стајњака који уносимо непосредно под кукуруз половина се активира још исте године — што према Becker — Dillingu-u износи — 45 кгр. азота, 20 кгр. фосфорне киселине и калија 60 кгр. Сву осталу разлику потребно је надокнадити минералним ђубривима.

За принос од 75 мц сувога кукуруза у клипу на слабим земљиштима према неким ауторима потребно је: 300 мц стајског ђубрива по хектару, 400 кгр. нитромонкала, 600 кгр. суперфосфата и 250 кгр. калијеве 40% соли.

Интересантно је овдје напоменути да у огледима који су постављени у Војводини код примјене 200 мц. и више стајског ђубрива по хектару примјена већих количина минералних ђубрива није била економски оправдана.

Оријентација на 800 — 1.200 кгр./ха минералних ђубрива уз примјену стајњака и др. агромјера и на 1.200 — 1.600 кгр./ха без примјене стајњака у односу НПК 1:1,5:0,5 изражено у НПК ђубривима показала се у основи исправна. Преко ових количина могло би се ићи само на изузетно сиромашним земљиштима.

При овоме, 500 кгр. ђубрива треба оставити за прахрањивање док осталу количину заорати или при дубоком орању или као стартно ђубриво при сјетви. Постоје мишљења да би у погледу фосфорних и калијевих ђубрива требало извршити извјесну коректуру и бар половину ових употријебити на стартно ђубрење односно уношење упрољеће под култиватор.

Што се тиче прихрањивања куукруза азотним ђубривима најбољи резултати постижу се ако се употријеби мања количина азотних ђубрива у фази 3—4 листа, а већа доза у фази 7—8 листова на струку, тј. непосредно пред друго копање. Тада биљка у релативно кратком времену неколико пута повећава своју тежину и стварање органске материје тече врло интензивно. Кукуруз тада узима из земљишта азотна хранива двоструко већом брзином него што ствара суву органску материју, а сличан случај је са калијем, магнезијумом и калцијем, Само потребе за фосфором теку равномјерно са стварањем суве материје. Према томе, прихрањивање азотним ђубривима треба извршити тако да

се потребна количина хране дода непосредно пред период његових главних потреба водећи рачуна да ће се азотна ђубрива активирати послије 7—8 дана. Ђубриво треба по могућности расути на 15 цм далеко од биљке, али не и по самој биљци да не би дошло до оштећења усљед хигроскопности ђубрива.

Прво прихрањивање је најбоље извести мијешаним ђубривима док за друго долазе у обзир чиста азотна ђубрива и то у дозама од 200 — 250 кгр./ха.

Прихрањивање кукуруза азотним ђубривима врло често изазива нагли и веома велики развој корова које би обавезно требало уклањати.

Зато би се ови корови, уколико се појаве, морали сузбијати трећим копањем.

Према томе, загртање кукуруза, умјесто другог копања, не долази у обзир као што је то редовна пракса наших приватних произвођача кукуруза јер кукуруз, а нарочито хибридни, развија плитко коријенов систем те се овај нагртањем и дубљим култивирањем већим дијелом оштети, усљед чега биљка трпи од суше, а ово се наровно одрази и на принос. Због тога друго, а уколико се изводи и треће окопавање, мора бити врло плитко и претставља више стругање него право окопавање.

Примјеном ових мјера уз претходно добро припремљено земљиште и благовремену сјетву наши приноси би били далеко већи него што их имамо.

Инж. Р. Поповић

Узгој салате

Салата је већ стара култура ,коју су познавали још стари Римљани и Грци. Потиче од Lactuca Scariola, која расте још и данас у дивљем стању у централној и јужној Европи, у сјеверозападној Индији, у Алжиру, Абисинији и др.

Она је врло добро и здраво поврће, које се употребљава као освјежујућа храна током врућих љетњих мјесеци, али је исто тако и важан дио наше правилне исхране и упрољеће, јесен и зиму. Током љета, а и јесени салату донекле надокнађује остало поврће, које се може приредити као салата, али зато зими и рано упрољеће не може је ни једно друго поврће надокнадити. Она нема велику калоричну вриједност (у 100 гр. свјеже лисне масе свега 18 кал.), али зато садржи много минералних материја, које су за организам исто тако важне као и витамини.

У нашој држави узгој салате заузима највеће површине у близини већих потрошачких центара, а може се рећи да готово нема сеоске баште, гдје се салата не узгаја. Код њеног узгоја један од важних момената јесте однос појединих сората према дужини дана. Салата је једногодишња култура и биљка дугог дана. То значи да она исте године када је посијана и цвјета и до-

носи сјеме, а њено реаговање на дужину дана управо је у вези са пријевременом цватњом. Што су дани дужи ,топлији и сушнији, то је већа могућност да прије избију цвјетне штапке ,а то је оно што настојимо спријечити код узгоја салате, јер процвјетала салата више није за потрошњу. Пошто су такве прилике најчешће љети, то код љетњег узгоја салате о томе треба повести рачуна. Да би смо добили лијепе велике главе током читавог

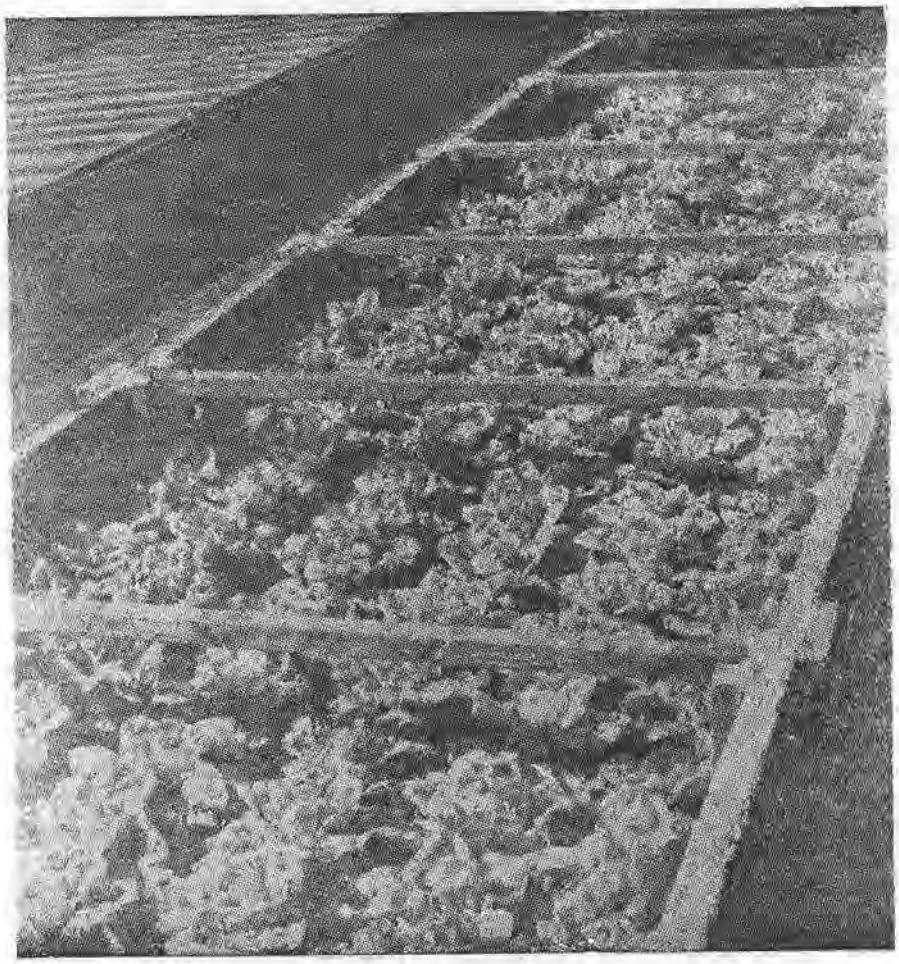

Производња ране салате

љета, потребно је: а) узгајати сорте које не реагују на дужину дана (напр. љубљанска леденка); б) пресаднице у лејама треба све до пресађивања засјењивати, тј. сваког дана у 6 часова послије подне треба их покрити асурама, а открити тек другог дана у 6

или 7 сати ујутро; ц) треба имати довољно воде за залијевање, а најповољнија је умјешта каша, јер влажност зрака, продужује вегетацију, односно одлаже вријеме развоја цвјетних штапки.

Салата се узгаја из пресадница, па се за рану љетњу производњу сије у полутопле леје, а за каснију љетњу производњу узгајају се пресаднице на посебно приређеним гредицама. Може се узгајати као чиста култура или као међуусјев са грашком, боранијом, краставцима и сл. Како салата има релативно кратку вегетациону периоду, то се током године може са исте површине добити по неколико берби. Желимо ли узгајити континуирано на истој површини неколико усјева салате, тада земљиште морамо добро приредити и обилно погнојити, како бисмо добили што бољу структуру тла. За ту сврху морамо већ код основног дубоког орања погнојити са 100 мтц/ха, стајскиг гноја, 20 мтц/ха Томасовог фосфата и 10 мтц/ха калијеве соли. Осим тога, гноји се још и са 800 кгр./ха нитромонкала (од тога 1/3 заоре се платко, а друге 2/3 додају се површно), затим с 400 кг/ха суперфосфата (од тога 2/3 заору се код обраде прије садње на дубини 20—25 см, а једна трећина заоре се плитко 5—10 см), те са 400 кгр./ха калијева фосфата, који се додаје исто као суперфосфат.

За 1 хектар потребно је око 0,5 кгр. сјемена. Сади се на размаке 2,5 x 30 см или 30 x 30 см, што зависи од сорти. За 1 хектар потребно је 100 м² леја или за каснију садњу исто толико гредица за производњу пресадница. Минимална температура клијања сјемена салате креће се између 2⁰ и 3⁰ Ц.

Салата се бере одмах по изласку сунца, када спадне роса. Берба се може вршити и увече. Отпрема салате мора бити организована у најкраћем року, јер она брзо вене. Пакује се у мале корпе по 8 до 10 кгр. Ни у ком случају не треба паковати салату за вријеме кише или уопште у мокром стању.

Како је салата повртна култура која се много троши преко цијеле године, морамо настојати да је и производимо преко цијеле године. То ћемо постићи ако комбинујемо производњу са поља са производњом у лејама и евентуално у стакленицима; међутим, све то зависи од климатских прилика дотичног краја, као и од специфичности појединих сората.

Узгој салате у лејама и стакленицама не захтијева нарочиту његу и пажњу. Од сората долазе у обзир Бетнерова и Мајска краљица. Температура треба да се одржава у гранимаца од 15 до 20⁰Ц, а нарочито треба водити рачуна о релативној влажности ваздуха и земљишта, не допуштајући ту велика колебања.

З. Р.

Како треба товити јагњад

У нашој земљи данас се улажу велики напори и новчана средства да се овчарство што више интензивира и тако отргне од натуралног начина производње. Свакоме је познато да наши домаћи сојеви оваца дају мале количине вуне, млијека и меса. Поред тога, вуна је још и слабог квалитета, те је текстилна индустрија не може употријебити за производњу бољих штофова. Укрштањем домаћих оваца са мерином, добија се потомство које даје веће количине добре вуне. На тај начин овчарство се у великој мјери интензивира. Како изгледа рачуница код држања оваца које се не меринизирају и оних које су настале укрштањем са мерином, најбоље ће се видјети на практичним примјерима.

Од једне крупније и боље држане домаће овце (напримјер, сјеничке или језеропивске), могу се добити, приближно, сљедеће количине производа:

1,30 кг. вуне á 600 динара	780 дин.
1 јагње од 15 кг. á 150	2.250 дин.
10 кг. сира á 250 динара	2.500 дин.
Свега:	5.530 дин

Ако се исте овце укрштају са мерином и тако добивено потомство правилно храни и његује добиће се приближно сљедеће количине производа:

Табела III

2,3 кг вуне á 1.200 динар	2.760 дин.
1 јагње од 15 кг. á 150 дин.	2.250 дин.
10 кг. сира á 250 динара	2.500 дин.
Свега:	7.510 дин.

Из ова два практична примјера лијепо се види да је рентабилније држати овце које дају веће количине добре вуне, јер се на тај начин постиже и већа добит по једној овци.

Но, са овим нијесу постигнуте све могућности за повећање рентаблиности држања оваца. Данас се у многим земљама гдје је овчарство интензивно овце уопште не музу, него се читава количина млијека оставља јагњету. На овај начин добију се утовљена јагњад, чије се месо добро плаћа, јер се оно све више тражи на тржишту. Истина, у нашој земљи и овчији сир има још увијек добру прођу, али је његова производња скопчана са више издатака. У случају када се овце музу, један чобанин обично не може у нашим планинским крајевима чувати више од 120 оваца, па је и поред тога потребно посебно лице које се брине о преради млијека у сир, чиме се повећавају издаци на радној снази. Поред тога, код производње сира потребни су још издаци за разни мље-

карски инвентар и материјал и доста се времена губи задржавањем оваца на мужи у вријеме када би се паша боље искористила. Стога се данас, нарочито на социјалистичким газдинствима, мужа оваца не исплаћује уколико се ради о одгајивању оваца са финијом вуном, које су настале укрштањем са мерином. У таквим случајевима овчије млијеко боље је искоришћавати путем това јагњади, јер би се тако избјегли многи непотребни издаци, а с тим у вези повећала би се рентабилност овчарства на газдинству.

Када се говори о тову јагњади, потребно је имати у виду чињеницу да се са развитком индустрије месо све више тражи и да је теже наћи радну снагу која би радила у овчарству. Нарочито је још и данас тешко наћи добре музаче. Међутим, када се ради о тову, онда је потребно мање радне снаге, јер постоји могућност да један чобанин чува далеко већи број оваца када се ове не музу.

На који се начин јагњад могу товити

Постоји неколико начина това јагњади, који се данас у појединим земљама практикују. Углавном, разликујемо ове начине това:

1. Тов младих јагњади на млијеку до 4 мјесеца старости;
2. Стајски тов старијих јагњади до 6—7 мјесеци;
3. Пашни тов старијих одлучених јагњади до 6—7 мјесеци старости.

За тов се употребљавају најчешће јагњад раностасних раса које су специјализоване за производњу меса, или пак вуне и меса. Јагњад изразито млијечних раса мање се употребљавају за тов, јер и поред тога што су овце млијечне, јагњад не постижу најбоље прирасте пошто касно стасавају. Код оваквих оваца често се примјењује тзв. индустриско укрштање да би се појачала производња меса. Млијечне овце припуштају се под овна неке ранозреле месне расе само зато да би се добила јагњад која се могу успјешније товити.

Неки наши сојеви оваца давали би јагњад која су подесна за тов, а прије свега језеропивска овца као најкрупнија и најмљечнија. Исто тако могла би се товити јагњад од сјеничке и васојевићке овце. Како се код нас ови сојеви укрштају са виртембершком овцом, могућност за тов јагњади знатно се повећава, јер се тако добије разнозрелије потомство које боље искоришћава храну. Према томе меринизацијом се не постиже само побољшање вуне, него се знатно поправљају и товне способности оваца.

Млијечни тов младих јагњади. Овим начином това постиже се најбољи квалитет меса и остварују се највећи дневни прирасти. Да би овакав тов био успјешан, овце треба да буду мљечније, тј.

морале би у току године давати 80—85 литара млијека. Ова количина може се постићи код правилно храњених језеропивских, сјеничких и васојевићких оваца. Исто тако и мерино-крижанци од ових оваца могли би произвести исту количину млијека уз правилну исхрану, његу и примјену селекције код меринизираног потомства.

Код овог начина това, јагњад за прве три недјеље сисају само мајчино млијеко. Послије навршене три недјеље старости, јагњад која су намијењена за тов, треба привикавати на узимање концентрата и кабасте хране, а са навршетком мјесеца дана старости јагњад се одлучује од оваца и припуштају да сисају 2—3 пута дневно, док им се концентрати и кабаста храна дају у јаслима све до завршетка това у старости од око 120 дана.

Од концентрата за првих 8—9 недјеља најбоље је давати прекрупњену зоб да је јагњад узимају по вољи. Како послије овог доба млијечност оваца постепено опада, у оброку концентрата треба да буде заступљено неко храниво које је богато бјеланчевинама. Стога би се за период од 8—9 недјеља па до краја това, могла давати смјеша концентрата која се састоји од ових компонената: 50% зобне прекрупе, 25% јечмене прекрупе, 24% сојине, ланене или неке друге сачме и 1% минералних материја (кухињска со и коштано брашно). Уљане сачме могу се набавити од неке фабрике сточне хране, којих у нашој земљи има више. Сијено и концентрати дају се за читаво вријеме јагњадима по вољи. Најбоље је сијено луцерке или неке друге легуминозу. У недостатку овог, може се давати боље ливадско сијено или отава, јер га јагњад узимају у малим количинама. Приближно би се по једном јагњету за вријеме това од четири мјесеца утрошило око 25 кг. концентрата и 15 кг. сијена. Уз овакву исхрану и млијечност оваца од 80—85 литара, јагњад би за 4 мјесеца това могла прирасти око 28 кг. Како је јагње крупнијих сојева оваца при рођењу тешко око 4 кг., онда би тежина на крају това износила отприлике 32 кг.

За млијечни тов нијесу подесна недовољно развијена, закржљала и болесна јагњад. Исто тако нијесу подесна ни она јагњад која су се касније ојагњила. Из тог разлога, гдје се јагњад желе товити на млијеку, потребно је овце нешто раније (ујесен) припуштати. За ово постоје и економски разлози, јер се постижу више цијене када се изађе на тржиште у вријеме оскудице у јагњећем месу.

Товом младих јагњади могла би се бавити како социјалистичка газдинства, тако и индивидуални произвођачи у кооперацији за земљорадничким задругама. Социјалистичким газдинствима не би се у већини случајева исплатила мужа оваца, поготово ако примјењују меринизацију. Економска рачуница код одгајивања меринизираних оваца са примјеном това јагњади, изгледала би приближно овако:

1. 2,3 кг. вуне á 1.200 динара	2.760 дин.
2. 1 јагње од 32 кг. á 200 динара	6.400 дин.
Свега:	9.160 дин.

Код утовљених јагњади рачунали смо цијену од 200 динара по 1 кгр. живе ваге, јер се таква цијена данас може постићи када се ради о извозу. Из горњег примјера јасно се види да се тов јагњади више исплати него мужа оваца. Чак и ако се од укупне добити по једној овци одбије 1000 динара на име утрошене хране за тов јагњета (15 кг. сијена и 25 кг. концентрата), опет је овај начин искоришћавања оваца рентабилнији.

Потребно је још нагласити да би се жељени прираст могао приближно остварити и са концентратима житарица. тј. без уљаних сачми, само што би квалитет меса које је намијењено за извоз био нешто слабији. У том случају и цијене јагњетине морале би бити нешто ниже.

Стајски и пашни тов старијих јагњади. Већ смо нагласили да се у овакав тов стављају старија јагњад и тове до навршетка 6 или 7 мјесеци старости. За ову врсту това узимају се одлучена јагњад обично у старости од 4 мјесеца. Према томе, тов траје око 90 дана, или, пак, у извјесним случајевима и мање, тј. око 2 мјесеца. Ни у овај тов не би требало стављати слабу, закржљалу, као и сувише високоногу јагњад. Ту се најлакше може оријентисати што се за тов не узимају она јагњад која са 4 мјесеца старости нијесу постигла тежину од најмање 20 кг. или нешто и изнад тога.

Ако се ради о стајском начину това, онда се јагњад, која су за ту сврху одабрана, одвоје у посебан тор или стају, гдје им се кабаста храна (боље ливадско или дјетелинско сијено и трава) даје да је узимају по вољи, јер јагњад ни у овој старости не троше веће количине кабасте хране. Концентрати се, међутим, морају нормирати да се не би непотребно расипали. Добри резултати у тову могли би се постићи са смјесом концентрата која је састављена од сљедећих компонената: 50% зобене прекрупе, 20% јечмене прекрупе и 30% мекиња. Са овако састављеном смјесом, јагњад ће добро прирастати, мада квалитет меса, уколико се ради о извозу, неће бити првокласан. Бољи квалитет меса постигао би се тако, када би се на 70 кгр. ове смјесе додало 30 кг. мљевеног грашка или пасуља. Умјесто грашка или пасуља, могла би се узете и нека уљана сачма у истој количини. Таква смјеса имала би већи проценат бјеланчевина, па би према томе и месо било нешто квалитетније, него при употреби концентрата без додатка компоненте са већим садржајем бјеланчевина.

Било да се ради о једној или другој смјеси, јагњадима је уз концентрате и кабасту храну потребно давати и минералне материје. Треба рачунати дневно по јагњету са 6 до 8 грама соли и

исто толико коштаног брашна. Со и коштано брашно најбоље је давати у смјеси са концентратима.

Оброк концентроване хране треба нормирати тако што ће се за почетак това сваком јагњету давати по 250 грама смјесе на дан и то у два оброка: изјутра и предвече. Након сваке двије недјеље оброк концентрата треба повећавати за по 50 грама, док се не постигне количина од 500 грама. Ова количина постићи ће се тек послије истека другог мјесеца това. Иза тога не треба ића изнад пола колиграма концентрата дневно по јагњету.

Са горњим оброком концентрата, уз узимање сијена и траве по вољи, постижу се просјечни дневни прирасти живе ваге 200 до 230 грама. То су показали и огледи који су спровођени у неким планинским крајевима Босне. Једно јагње храњено на јаслима утроши за три мјесеца това приближно сљедеће количине хране: 200—220 кгр. зелене траве, 20 до 25 кг. сијена и око 33 кг. смјесе концентрата. Са овом количином хране може се постићи прираст од 15 кгр. С обзиром да се ради о стајском тову, гдје се сва храна даје на јаслима, потрошња концентрата је прилично висока, јер јагњад радије узимају концентрат него кабасту храну, па им се овај мора давати и преко предвиђене норме.

Код пашног това јагњади, поступак је сличан као и код стајског това. Разлика је у томе што се јагњад поред исхране на јаслима концентратима и кабастом храном, пуштају прека дана на пашу. За пашу се морају бирати најбољи пашњаци и ливаде, који нијесу много удаљени од овчарника. Код оваквог начина това на јаслима се потроше мање количине кабасте хране, а концентрати се не морају повећавати изнад предвиђених норми, па је њихова потрошња мања него у искључиво стајском тову. Поред тога, на доброј паши обезбјеђује су бјеланчевине у већој мјери, па се може постићи добар квалитет који је предвиђен за стајски тов. Потрошња хране по једном јагњету за период од 90 дана изгледала би приближно овако: зелена трава 13—17 кг. сијено 9—10 кг. и концентрати 24—28 кг. Са овом количином хране коју јагње поред паше потроши на јаслима, може се постићи прираст од 17—18 кг. по једном јагњету. Према томе, ако је јагње стављено у тов са 22—24 кг. тежине, на крају това може постићи тежину од 39—42 кг. живе ваге. У случају да газдинство које се бави товом јагњади посједује одличне приплодне или вјештачке пашњаке и ливаде, зелену храну није потребно давати у јаслима, а сијено се може свести на најмању мјеру. Давање извјесних количина сјемена потребно је да би се спријечили проливи који су врло честа појава, када јагњад пасу младу зелену траву.

М. Љ.